

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě, složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Jana Vyklického a JUDr. Petra Průchy, ve věci žalobce: **P. Č.,** proti žalovanému: **předseda Ústavního soudu,** se sídlem Joštova 8. Brno 2, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 30. 3. 2012, č. j. 30 A 30/2012 - 18,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů tohoto řízení.

Odůvodnění

Ve věci sp. zn. 30 A 30/2012 se žalobce u Krajského soudu v Brně (dále „krajský soud“) domáhal zrušení *„aktů předsedy Ústavního soudu ze dne 16. a 17. 1. 2012 (Spr. ÚS 30/11), doručených 18. 1. 2012.“*

Usnesením ze dne 8. 3. 2012, č. j. 30 A 30/2012 - 7, byl žalobce krajským soudem vyzván k zaplacení soudního poplatku z žaloby ve výši 3.000 Kč, a to ve lhůtě 7 dnů od doručení tohoto usnesení. Žalobce soudní poplatek nezaplatil, nedoložil existenci podmínek pro osvobození od soudních poplatků a proto krajský soud jeho žádost o osvobození od soudních poplatků zamítl usnesením ze dne 30. 3. 2012, č. j. 30 A 30/2012 - 18. Následně, usnesením ze dne 4. 4. 2012, č. j. 30 A 30/2012 - 19, vyzval krajský soud žalobce opět k zaplacení soudního poplatku z žaloby.

Podáním ze dne 18. 4. 2012 žalobce uplatnil u Nejvyššího správního soudu, mimo jiné, návrh na *„odnětí účinnosti usnesení na listě 18 jeho kasací“*. Na č.l. 18 spisu krajského

soudu se nachází usnesení, kterým byla zamítnuta žádost žalobce na osvobození od soudních poplatků.

Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 17. 5. 2012, č. j. 3 As 57/2012 - 6, žalobce vyzval, aby do 15 dnů od doručení usnesení sdělil, zda podáním ze dne 18. 4. 2012 hodlal podat kasační stížnost a proti kterým rozhodnutím krajského soudu v tomto řízení kasační stížnost směřuje. Výzva byla stěžovateli doručena dne 30. 5. 2012, ve stanovené lhůtě na ní žalobce neodpověděl a bez odezvy zůstala dosud.

Žalobcovo podání se pohybuje z formálního i obsahového hlediska na samotné hranici projednatelnosti. Nejvyšší správní soud nicméně nemohl přehlédnout, že se jedná o podání právě tohoto stěžovatele, jehož stovky dalších podání mají obdobný obsah a lpění na formálních náležitostech a větší obsahové srozumitelnosti cestou výzev k odstraňování vad návrhu by v tomto případě neodpovídalo zásadě hospodárnosti řízení. Bráno dle obsahu nyní posuzovaného podání lze vycházet z toho, že zpochybňuje povinnost žalobce prokazovat existenci důvodů pro přiznání osvobození od soudních poplatků v celém jejich rozsahu, v tom smyslu tedy namítá nesprávné posouzení právní otázky soudem, tedy důvod dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Proto Nejvyšší správní soud přezkoumal toto podání stěžovatele s ohledem na jeho obsah jako kasační stížnost.

Konkrétní důvody žalobce svérázně vysvětluje v podání ze dne 18. 4. 2012, respektive v některých z jeho bodů, zatímco jiné se vztahují k některému z dalších návrhů, na odklad účinnosti výzvy k zaplacení soudního poplatku či rozhodnutí o dalším návrhu na osvobození od soudních poplatků.

Vzhledem ke specifické povaze napadeného usnesení krajského soudu Nejvyšší správní soud netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení žalobce advokátem v řízení o předmětné kasační stížnosti. Neshledal důvod odchýlit se od dřívější judikatury zdejšího soudu, srovnej třeba rozsudek ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37): „*Osvobození od soudních poplatků i právo na bezplatné zastoupení se váže k posouzení poměrů konkrétního žadatele. Nesplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků přitom vylučuje i právo na bezplatné zastoupení (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Za situace, kdy předmětem kasačního přezkumu je rozhodnutí, jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků, by trvání jak na podmínce uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost, tak i na podmínce povinného zastoupení, znamenalo jen další řetězení téhož problému, a vedlo by k popření cíle, jenž účastník podáním žádosti sledoval a k popření vlastního smyslu řízení o kasační stížnosti, v němž má být zkoumán závěr o tom, zda účastník měl být od soudních poplatků osvobozen či nikoliv*“ obdobně také rozsudky ze dne 26. 7. 2011, č. j. 2 As 75/2011 - 71 a ze dne 3. 4. 2012, č. j. 2 As 146/2011 - 119.

Nejvyšší správní soud proto posuzoval kasační stížnost, aniž by žalobce zaplatil soudní poplatek za řízení o kasační stížnosti a aniž by byl v tomto řízení zastoupen advokátem. Jakýkoliv jiný postup by byl v posuzované věci bezúčelný, formalistický, v rozporu se zásadou procesní ekonomie a nemohl by vést k ochraně práv žalobce.

V textu kasační stížnosti polemizuje žalobce o tom, zda krajský soud měl řízení zastavit pro nezaplacení soudního poplatku spíš, než rozhodnout o zamítnutí návrhu na

osvobození, který, dle žalobce, ani nebyl podán. Takovému závěru skutečnosti ze spisu krajského soudu nenasvědčují. Žalobce byl vyzván k zaplacení soudního poplatku a byl také poučen o tom, jak má případně žádat o osvobození od této povinnosti. Žalobce na to reagoval předložením listin, jimiž mínil prokazovat své chabé příjmové poměry. Jedna z listin (č.l. 16) přímo účel osvobození od poplatku obsahuje. V intencích žalobcových podání, k jejichž přednostem rozhodně nepatří srozumitelnost, lze takový postup vyložit jako pokus docílit osvobození od soudních poplatků. Krajský soud v tomto směru věc posoudil správně.

Nelze přehlédnout, že žalobce v podání ze dne 18. 4. 2012 uvádí řadu nesprávných tvrzení, která přesvědčivosti jeho projevu neprospívají. Například odkazuje na chybějící údaje výzvy k zaplacení soudního poplatku a zaměňuje přitom referát soudce k vypravení výzvy s vlastní výzvou. Také namítá, že soud v usnesení o zamítnutí návrhu na osvobození od soudních poplatků zamlčuje jeho sdělení ze dne 22. 3. 2012, opomíjí však, že toto sdělení nemá žádný význam, neboť fakticky polemizuje s jeho vlastními údaji, které soud v nezkreslené podobě převzal. Krajský soud rozhodně není odpovědný za to, že sám žalobce se ve svých podáních již neorientuje. Obsahově jsou výhrady žalobce vypořádány samotným rozhodnutím, obsahujícím srozumitelnou specifikaci dokladu, který je třeba soudu předložit pro případ žádosti o osvobození od soudních poplatků. Žalobcovo podání obecně obsahuje výhrady, jejichž obsah dílem nasvědčuje dezorientaci žalobce v procesní úpravě práce soudu, zároveň také nasvědčuje samoúčelnému charakteru stovek jeho podání a postupu v jím vedených sporech, ze kterého není patrná snaha o řešení, nýbrž spíše neustálé zpochybňování i jen dílčích úkonů správního orgánu a soudu. Také tento aspekt věci, prokazující opakované pokusy o zneužití práva žalobcem, by mohl tvořit dostatečný důvod pro zamítavé rozhodnutí o jeho návrhu na osvobození od soudních poplatků (srovnej rozsudky ze dne 10. 11. 2005, č. j. 1 Afs 107/2004 – 46, ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 – 91, případně nález Ústavního soudu ze dne 1. 4. 2003, sp. zn. II. ÚS 119/01). V posuzované věci se však tímto aspektem krajský soud nezabýval a z dále uvedených důvodů plyne, že to ani nebylo zapotřebí.

Podle ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly.

Smyslem osvobození od soudních poplatků je ochrana účastníka proti negativním dopadům do jeho ústavně zaručených práv, v tomto případě do práva na soudní ochranu a na přístup k soudu zakotveným v článku 36 Listiny základních práv a svobod.

Je na účastníku samém, aby svoji materiální stránku dostatečně konkrétně popsal (břemeno tvrzení), a současně aby projevil zákonem požadovanou aktivitu a předložil soudu (pokud možno současně se žádostí o osvobození) doklady dosvědčující jeho nemajetnost, resp. nízké příjmy (břemeno důkazní). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50,

publikovaný pod č. 537/2005 Sb. NSS). Pro osvobození od soudních poplatků tak účastník musí doložit, že nemá dostatečné prostředky (kromě toho, že jeho návrh nesmí být zjevně neúspěšný a současně účastník o osvobození od soudních poplatků musí požádat). Soud je povinen v každém jednotlivém případě vážit konkrétní specifické okolnosti žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuální poměry žadatele (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2009, č. j. 8 As 20/2009 - 50). Je proto na účastníkovi, aby v žádosti o osvobození od soudních poplatků uvedl, v čem nezpůsobilost uhradit soudní poplatek spočívá, přičemž musí být vždy posuzovány tyto poměry dle aktuálního stavu a komplexněji celkové výdělkové a majetkové poměry žadatele. K tomu praxe vytvořila podklad ve formalizovaném potvrzení o výdělkových a majetkových poměrech, které postihuje veškeré oblasti zkoumání relevantních podmínek. Právě tak může účastník soudního řízení nejlépe svá tvrzení prokazovat. Jistě nelze vyloučit i důkazy jiné, avšak jen za předpokladu jejich stejně komplexního rozsahu. Takovým důkazem dále uvedený posudek o invaliditě žalobce být nemůže. Není z něj patrný okamžik jeho vydání a nelze tedy vypořádat hledisko aktuálnosti, kromě toho takový posudek v samotné své podstatě nehodnotí komplexní kriterium majetkových poměrů žadatele osvobození.

Nejvyšší správní soud se v daném případě ztotožňuje s právním hodnocením provedeným krajským soudem. Krajský soud správně žalobce vyzval, aby své majetkové a výdělkové poměry doložil potvrzením o osobních, majetkových a výdělkových poměrech. Jednalo se o úkon soudu jednoznačně ve prospěch žalobce, který však úmyslně toto dobrodiní nevyužil, potvrzení nepředložil a místo něj nabídl soudu posudek o invaliditě, čj. LPS/2011/296-CB_CSSZ, který opravdu neobsahuje datum vydání, především však jednoznačně nedokládá údajnou nezpůsobilost žalobce zaplatit konkrétní soudní poplatek a nemůže ji ani doložit v celém rozsahu, který je třeba zkoumat. Žalobce se tak vystavil sám do situace, kdy jeho způsobilost splnit poplatkovou povinnost nebylo možné spolehlivě posoudit.

Krajskému soudu nelze vytýkat v jeho rozhodnutí, kterým žalobci nepřiznal osvobození od soudních poplatků z důvodu žalobcem zaviněného neprokázání výdělkových a majetkových poměrů, žádné procesní vady nebo věcné nedostatky, a nebylo třeba se zabývat ani dalším hlediskem zamítnutí takového návrhu, spočívajícím ve zjevném zneužívání práva. Neprokázaná existence prvého důvodu dle § 36 odst. 3 s. ř. s. činí kasační stížnost nedůvodnou a Nejvyšší správní soud ji proto zamítl dle § 110 odst. 1 věta prvá s. ř. s.

O nákladech řízení rozhodl tento soudu dle § 60 odst. 1 a § 120 s. ř. s. Žalobci nelze toto právo přiznat, neboť mu podle zásady úspěchu v řízení nepřísluší, žalovanému žádné náklady nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. července 2012

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu